

בארה של תורה

פשט עיון ודרש בפרשת השבוע ופניני השקפה ומוסר / נכתב ונערך ב"ה ע"י הרב ראובן גולן

יו"ל ע"י מוסדות דרכי תורה רחובות, בתי מדרש להוראה ולרבנות וכוללים לאברכים מצויינים, רח"י ח"ש 12

כתובת המערכת:

רחובות- ההגנה 56/5

טל' - 055-2537170

דוא"ל להערות וקבלת

העלון מדי שבוע:

rg5740@gmail.com

גליון 707 ניסן תשפ"א שנה טו'

מוקדש לע"נ המנוח חליפה מקיקיס בן פרשה כלילה ז"ל ע"י בניו ר' בני רחמים ורפאל עידן הי"ו

פרשת צו

"מציל אותי כל יום"

"אם על תודה יקריבנו" (ז, יב)

ראובן החלים בחסדי שמים מקורונה. מחלתו היתה קלה, ללא תסמינים וללא אירועים חריגים. לעומתו, על חברו שמעון הקורונה השפיעה קשה מאד, הנשימה היתה עבורו קשה מנשוא, והשלכות הוירוס האכזרי ליוו אותו ימים רבים. ונשאלת השאלה מי מהם צריך להודות יותר מחבירו לה? הדעת נותנת, שאף שבדאי גם שמעון מחוייב ליתן תודה לה' על עצם היותו בריא, מכל מקום ראובן שחלה והרגיש לא טוב אמור להודות הרבה יותר לה' על שהצילו מנזקי הקורונה שרבים חללים הפילה.

אלא שמדברי רבינו משה אלשיך בפרשתנו למדנו שההיפך הוא הנכון. וזו לשונו: "לפי פשט המקראות יראה, כי רק כאשר תעו במדבר והם בסכנה יודו לה', אך הולכי מדברות ולא תעו בדרך, ויש איתם לחם ומים וצידה לדרך, לא יתחייבו בהגיעם אל מחוז חפצם להודות. וכן מי שנחשב בבית האסורין על עסקי ממון, ולא עינו בכבל רגלו ולא ברזל באה נפשו, גם בצאתו לא יתחייב להודות, כי לא חייב הכתוב אלא בהיותם יושבי חושך וצלמות אסירי עני וברזל, אך לא אשר היה עצור בכלא וידיו לא אסורות ורגליו לא לנחושתיים הוגשו. וכן חולה שנפל למשכב בשחפת או קדחת, ולא הגיע עד גדר שכל אוכל תיעבה נפשו, ולא הגיע עד שערי מות, לא יתחייב להודות. וכן יורדי הים באניות, והמים להם חומה חמאה וחלב, ובשובה נחת בקרב ימים, נחם אלהים דרך ארץ מחוז חפצם, לא יתחייבו להודות, כי לא חייב הכתוב, רק לאשר בסופה ובסערה דרכם, ויצילם היי".

"על כן אמרו במסכת ברכות ארבעה צריכין להודות, יורדי הים, הולכי מדברות, ומי שהיה חולה ונתרפא, ומי שהיה חבוש בבית האסורים ויצא. לומר לך שהארבעה אשר היה עולה על רוחך שאין צריך להודות, דע לך כי צריכים הם. כי לפי האמת יותר חייב להודות מי שהנחהו ה' בנחת ולא בצער אל מחוז חפצו בים או במדבר, מאשר ראה רעה והצילו ה'. ויתחייב הודאה כפולה ומכופלת עד אין קץ, כי לא בלבד שהצילו ה', כי אם גם חס עליו בל ירגיש אפילו מציאות צער כלל. וכן החולה, שלא בלבד שהצילו השי"ת ממות, כי אם גם לא הכביד עליו חוליו וריפאו. ועל דרך זה החבוש שלא השליט ה' את הפוקד עוונו לתתו בעוני וברזל, כי אם להיותו חבוש בלבד והוציאו יתברך, הלא יכול חיובו להודות לשם היי".

דברי האלשיך הם חידוש גדול. ותמציתם היא שכאשר חייבה התורה את אותם ארבעה להודות, לא היתה כונתה ללמדנו שהם צריכים להודות יותר מאחרים, אלא להיפך, בגלל שהיה צד לומר שהם לא יצטרכו להודות כל כך, כי סוף סוף סבלו והתענו, לכן השמיענו הכתוב שגם הם צריכים להודות. אך ודאי וודאי שגם חולה שלא התענה, או מי מיורדי הים שעבר נסיעה נוחה וחלקה, על אחת כמה וכמה שצריכים להודות לה' שחסך מהם מה שהיה יכול להיות מנת חלקם בדומה לאחרים שסבלו במקרים אלו.

ב. יתירה מכך, ההסתכלות שלנו היא שמי שניצל הוא מי שחלה והבריא, אך מי שכלל לא חלה לא ניצל, כי אם אין חולי אין צורך בהצלה, וזו טעות, כי באמת עצם מה שלא חלית זה רק בגלל שהקב"ה הציל אותך מחולי, כי מה יש בדך יותר מחבירך שהוא נדבק ואתה לא? אלא שהקב"ה עשה איתך חסד ושמר עליך והציל אותך מן החולי.

ולפי זה, אמנם נכון שהתורה חייבה בקרבן תודה רק את מי שהיה חולה ונתרפא ואת יורדי הים והולכי מדבריות וחבוש שיצא מבית האסורים, אך למעשה אין זה בא למעט את השאר מלהודות לה', כי באמת בכל רגע ובכל מצב הקב"ה מציל ושומר אותנו, ואדרבה ככל שחיוו של האדם הם חיי שיגרה והוא מרגיש טוב ולא באים עליו מקרים לא טובים ופגעים רעים, הרי שההצלה שעושה עמו ה' היא גדולה מאד, והינו מחוייב ליתן תודה על כך.

וההצלה שבחיי השיגרה כה גדולה עד שאמרו (תנא דבי אליהו רבה פ"ב) ש"בכל יום נעשים עם האדם ניסים כפליים כיוצאי מצרים". וזו כמות עצומה של ניסים, שמלמדת אותנו שאין רגע דל בחיינו, ובכל שנייה נעשים עימנו ניסים עצומים ללא ידיעתנו כלל, בבחינת "אין בעל הנס מכיר בניסו".

וכי המשכורת החודשית איננה זכייה

בפיס???

ג. והנה אמרו חז"ל במסכת שבת (קית, ב) "הקורא הלל בכל יום הרי זה מחרף ומגדף". ולכאורה מה זה שונה ממה שאמרו (ברכות ד, ב) ש"כל האומר תהילה לדוד בכל יום שלש פעמים מובטח לו שהוא בן העולם הבא", ומדוע זה מגדף וזה בן העולם הבא? [וכבר עמד בזה רבינו יונה ברכות כג, ב מדפי הרי"ף]. ורבינו מאיר שמחה הכהן מדווינסק בעל המשך חכמה (תחילת פרשת בחוקת) תירץ זאת באופן נפלא, ונמחיש

שמחה בת ר' יהודה דלויה ע"ה
יהודה בן ברטה מארש ז"ל
חממה בת אהרון יחיא ע"ה
שלום בן שלמה סלימאן כרמי ז"ל

הרב אליהו בן טובה בקשי דורון זצ"ל
שמחה בת נעימה סלה ע"ה
חיים בן אסתר וחיים עטר ז"ל
יוסף בן רבקה ז"ל ע"י טרבלסי

מלכה מולוק בת מאנוואר סלמי ע"ה
לואיזה בת בובה דנה ע"ה
רבקה בת אסתר טולדו ע"ה
מרדכי בן סעידה ואברהם מעודה ז"ל

ר' בנימין בן סלחה ז"ל + סרה בת רחמה ע"ה
ר' שלמה בן טאוס ז"ל + נאזה בת תאגיה ע"ה
אהרן בן יחיא ז"ל + רחל בת סאלחה ע"ה
יחיא בן טלאת ז"ל + חסיבה בת מננו אוולאי ע"ה

מעשה בילד שהבחין בקסדה שהיתה מונחת בחצר של אחד השכנים. הוא ביקש רשות מהשכן לשחק בה והלה העניק את רשותו לכך בחפץ לב.

הילד נהנה מאד מהמשחק בקסדה, וכשנהנים הזמן חולף מהר. כשהגיע הלילה, ביקש ממנו אביו להחזיר את הקסדה לשכן. הילד מיאן לעשות זאת, כי היה לו קשה להיפרד מהקסדה. האבא הסביר לו שהקסדה שייכת לשכן, ולאחר כמה שעות ששיחק בה הגיע הזמן להשיבה לבעליה.

הבן החל לבכות בכי תמרורים, ומשכך ביקש האב מהשכן רשות להשאיר אצל הילד יום נוסף. השכן הסכים בשמחה. "גם כך אין לי שימוש בה, והיא מונחת בחצר כל הזמן", אמר. הילד שמח מאד והמשיך לשחק בקסדה, עד שנרדם כשהיא חבושה לראשו.

לאחר זמן מה שמעו ההורים רעש חזק מכיוון חדר הילדים. הם מיהרו לשם, ומה שראו הבהיל אותם מאד. המדף שהיה מעל למיטתו של הילד נפל על ראשו, והקסדה הצילה אותו ומנעה נזק קשה וחבלה. התברר שבצהריים הילדים שיחקו ונתלו על המדף וכך הוא השתחרר מחיבורו לקיר עד שנפל כעת לגמרי.

עתה הבינו ההורים למפרע את גודל הנס בכך שהילד חפץ בקסדה וסירב להיפרד ממנה עד שישן עימה.

איזו תודה ואיזה שבח נתנו ההורים להשי"ת שחס על בנם והציל אותו. אולם מדברי האלשיך למדנו שלא מודים לה' רק כשמדף נופל או כשקורים לנו אירועים בלתי צפויים כאלה ואחרים והקב"ה מצילנו מידם, אלא גם כשהכל על מי מנוחות, מדף לא נופל, כלי לא נשבר, מקרר לא מתקלקל, הגוף תקין ובריא, יש פרנסה ומזון, והשיגרה שקטה ומבורכת, גם על זה צריך להודות, כי מי שה' מנע שלא יבוא עליו מקרה רע כלל מחוייב לתת תודה לה' לא פחות ממי שבא עליו איזה צער וכאב וה' הושיעו.

דבריו, שהנה אדם שזכה בפרס בהגרלה יפצח מיד בשבח והלל לה', וכגודל הזכיה כך תגדל ותרבה הודאתו. ולכאורה מדוע על המשכורת שהוא מקבל כל חודש בתאריך קבוע הוא אינו מודה כך לה'! הרי מי שהביא לו את הפרס מביא לו את המשכורת בכל חודש? וכי על זה לא צריך להודות?

אלא שטבע האדם לשכוח זאת ולהתרגל לחשוב שכביכול המשכורת היא דבר שמובן מאליו, אך הזכיה בפרס היא משמים ועליה צריך להודות. ובודאי שזו טעות, כי מי שנתן את זה נתן את זה, והעובדה שאת המשכורת ה' שולח לאדם בכל חודש ולא פעם בחיים לא הופכת את הדבר למובן מאליו. הקב"ה לא חייב לאדם כלום וכל נתונה היא חסד בפני עצמו, ויש להודות על חסד זה ולא להתרגל אליו כאילו הוא דבר ברור וטבעי.

הלל לא נאמר על טבע ושיגרה אלא על הניסים שעשה עימנו ה' כשגאל אותנו מצרותינו. אדם שאומר הלל בכל יום מעיד בכך שיש להודות לה' רק על הניסים ולא על השיגרה, ולכן נחשב הוא כמחורף ומגדף. כי האמת היא שגם השיגרה היא נס בפני עצמו, ומי שהרעיון עלינו ניסים מרעיף עלינו שיגרה ברוכה של בריאות ומזון ולבוש וכל המצטרך לנו.

אולם "תהילה לדוד" מסמל את ההודאה על חסדי השיגרה, שכן יש בו את הפסוק "פותח את ידך" שעוסק בחסד שעושה ה' מדי יום עם כל בריותיו שזן ומכלכל אותם, והוא מסודר לפי סדר אותיות הא' ב' המסמלות את הטבע התמידי הסדור. ולכן בשונה מהאומר הלל בכל יום רק על הניסים, האומר תהילה לדוד מודה לה' על החסדים שבכל רגע ורגע, ולכן מובטח לו שהוא בן העולם הבא.

הקסדה שהצילה

ד. בעלון "טיב הקהילה" התפרסם לפני כמה שבועות סיפור מדהים שממחיש מאד את המסר הנ"ל.

"עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר"

פרנס השנה: ידידנו היקר ר' אברהם בן לונה טובול הי"ו לע"נ רחמים בן זוהרה ז"ל.

פרנסי השבוע: ר' מישל בן אעזם ישעיהו הי"ו לרפואה שלימה לאמו מרת אעזם בת שרה ישעיהו תחי'.

ר' שאול בן רחמה חתון הררי הי"ו לע"נ עזרא בן פלורנס ז"ל, שאול בן בוליסה ז"ל, פלורנס בת שרה ע"ה,

אברהם שלום בן רחמה כתון ז"ל, בת שבע בת רחל ע"ה.

ר' חגי יעקב בן שרה נחום הי"ו.

יזכו לרוב נחת והצלחה מיוצאי חלציהם, ובבריאות איתנה ופרנסה טובה,

ויבורכו הם ובני ביתם בכל הברכות הכתובות בתורה.

חול המועד

שחרית (קרבנות)-

א. מנין נץ. ב. 8:15.

מנחה (קרבנות)- 18:40.

ערבית- 19:15.

חג שביעי של פסח

מנחה ערב שבת (קרבנות)- 18:40

הדלקת נרות- 18:42

שחרית מנין נץ (קרבנות)- 5:30

שחרית מנין מרכזי- 8:15

תהלים לבנים- 13:00

תהלים לבנות- 13:30

מנחה מנין א' (קרבנות)- 13:30

שיעור הלכה- 14:00

מנחה מנין ב' (קרבנות)- 17:30

דרשת "רעוא דרעוין"- 19:20

צאת השבת- 19:33

ערבית מוצ"ש- 19:40

חג ראשון של פסח

ערבית ליל החג- 19:30

שחרית מנין נץ (קרבנות)- 5:40

שחרית מנין מרכזי- 8:15

מנחה מנין א' (קרבנות)- 13:30

שיעור- 14:00

מנחה מנין ב' (קרבנות)- 18:30

דרשה- לאחר מנחה

צאת החג- 19:29

ערבית מוצאי החג- 19:30

ספירת העומר

רבינו תם- 20:14

שבת קודש פרשת צו

מנחה ערב שבת (קרבנות)- 18:35

הדלקת נרות- 18:37

שחרית מנין נץ (קרבנות)- 5:40

שחרית מנין מרכזי- 8:15

סוף זמן אכילת חמץ- 10:14

תהלים לבנים- 13:00

תהלים לבנות- 13:30

מנחה מנין א' (קרבנות)- 13:30

מנחה מנין ב' (קרבנות)- 17:30

שיעור הלכה- 18:00

דרשת "רעוא דרעוין"- 19:10

צאת השבת- 19:29

שלמה שלימאן בן יחיא ברמי ז"ל
אברהם בן יעקב לימואי ז"ל
אברהם ברי בן רחל עסיס ז"ל
סעידו בן חביבה מאזוז ז"ל
ויקטור בן פרהה זינו ז"ל